

شخصیت دکتر مصدق به روایت غلامحسین صدیقی^۱

نجاتی: [...] چند کلمه‌ای هم درباره مرحوم دکتر محمد مصدق و شخصیت او بفرمایید.

دکتر صدیقی: توضیح درباره ویژگی‌های شخصیتی دکتر مصدق، در طول بیش از نیم قرن زندگی سیاسی و دوران تحت نظر، زندان و باز سال‌ها زندگی تحت نظر وی، محتاج به بحث طولانی است و در اینجا خلاصه‌ای از آنچه خواسته‌اید شرح می‌دهم:

- درستکاری دکتر مصدق؛ او از این حیث در میان رجال سیاسی مؤثر ایران طی دوپست سال اخیر کم نظیر و از بعضی وجوه نمونه و شاید بی‌همتاست. درستکاری او مورد تصدیق آگاهان است. مصدق وسیله «خریدنی» نبود.

- عالم به معلومات قدیم و جدید، به حد مناسب، با مقام اجتماعی و سیاسی بود.

- استغناء و علو طبع و عزت نفس داشت، به طوری که در قسمت عمده زندگانی اداری از دریافت حقوق دولتی خودداری کرد.

- مردم دوستی او و حمایت از ضعیفان، به رغم انتساب با خاندان شاهی و پرورش یافتن در محیط اشرافی.

- نیکوکاری او، مثلاً در آنچه مربوط به امور اوقاف بیمارستان نجمیه از مادرش نجم السلطنه بود و آنچه خود به این افزود.

- میهن دوستی سنجیده و عمیق او.

- آزادیخواهی و کوشش پایدارش در تحقق آزادی به حدی که می‌توان به حق، رهبر آزادگانش خواند.

- حسن تدبیر و اصولی بودن در امور مهم مملکت.

- شجاعت در فکر و عمل و خطرجویی در برابر ترس و در برابر «ملاحظه کاری» اکثر زمامداران معاصر خود و مخالفت مستمر او با دیکتاتوری و زمامداری سردار سپه، از جمله کار خطیر او در جلسه ۹ آبان ۱۳۰۴ در مجلس پنجم و ایراد سخنان تاریخی و مبارزه با سیاستمداران قوی که از قدرت خود در جهت مخالف، مصالح عمومی ملت استفاده می‌کردند، مانند حسن وثوق (وثوق الدوله) و سید ضیاء الدین طباطبایی ...

- از خود گذشتگی و پاکبازی (داستان مشاهده آتش‌سوزی خانه‌اش عصر روز ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و سخنانی که به نگارنده گفت و آخرین بیانات او در محکمه بدوی و تجدید نظر نظامی).

- سیاستمدار متمایل و متکی به مردم و رأی مردم و در فکر بهبود اوضاع و احوال مردم که به نفع و صلاح کشور کار می‌کرد و هنگام ضرورت در بند عقاید نادرست مردم نبود. طرفداری از تحصیل‌کردگان و صاحبان صفات ممتاز اخلاقی و علمی و کاردان. قدرت اعتراف به اشتباه ...

^۱ برگرفته از گفتگو با دکتر غلامحسین صدیقی، در کتاب «جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران و کوتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲»، سرهنگ غلامرضا نجاتی، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۸، ص ۵۳۷.